

Asia C-256/23

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

20.4.2023

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Bayerisches Verwaltungsgericht Regensburg (Saksa)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

11.4.2023

Kantaja:

Euroopan kemikaalivirasto (ECHA)

Vastaaja:

Hallertauer Hopfenveredelungsges. m.b.H.

Asiakirjaviite RN 7 K 19.925

Bayerisches Verwaltungsgericht Regensburg

Hallintoriita-asiassa

Euroopan kemikaalivirasto (ECHA)

[--]

– Kantaja –

[--]

vastaan

Hallertauer Hopfenveredelungsges. m.b.H.

[--]

– Vastaaja –

[– –]

Muu osapuoli:

Niederbayernin hallitus

yleisen edun edustajana

[– –]

joka koskee

vaatimusta REACH-asetukseen perustuvista maksuista annetun asetuksen mukaisista hallinnollisista maksuista

Bayerische Verwaltungsgericht Regensburgin 7. jaosto on ilman suullista käsittelyä antanut

11.4.2023

seuraavan

välipäätöksen:

I. Asian käsittelyä lykätään.

II. Unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Onko asetuksen (EY) N:o 1907/2006 94 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan viraston päätökseen voidaan hakea muutosta unionin yleisessä tuomioistuimessa, tulkittava siten, että myös viraston päätösten täytäntöönpanokelpoisuuteen voidaan hakea muutosta?

2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi: Onko SEUT 299 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että sitä sovelletaan neuvoston, komission tai Euroopan keskuspankin toimien lisäksi myös Euroopan kemikaaliviraston päätöksiin, joilla määrätään hallinnollinen maksu?

3. Jos toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi: Onko SEUT 299 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että viittaus jäsenvaltion säännöksiin lainkäytöstä riita-asioissa koskee paitsi menettelysääntöjä myös toimivaltaperusteita?

Perustelut:

I.

Oikeudenkäynnin kohteena on vaatimus asetuksen (EY) N:o 1907/2006 mukaista rekisteröintiä koskevan hallinnollisen maksun maksamisesta.

Kantaja on Euroopan unionin virasto, jonka kotipaikka on Helsinki. Kantaja vastaa asetuksen (EY) N:o 1907/2006 teknisten, tieteellisten ja hallinnollisten näkökohtien hallinnoinnista ja toteuttamisesta.

Asetuksessa (EY) N:o 1907/2006 vahvistetaan säännöt, joiden tarkoituksena on parantaa kemianteollisuuden kilpailukykyä Euroopan unionissa sekä suojella ihmisten terveyttä ja ympäristöä riskeiltä, joita kemikaalit voivat aiheuttaa.

Kemiallisten aineiden valmistajilla ja maahantuojilla on asetuksen (EY) N:o 1907/2006 mukainen rekisteröintivelvollisuus. Rekisteröinnistä peritään hallinnollisia maksuja ja muita maksuja, joiden suuruus määritetään asetuksen (EY) N:o 340/2008 mukaisesti. Hallinnollisten maksujen suuruus määräytyy yrityksen koon perusteella.

Vastaaja toimitti 16.11.2010 kantajalle rekisteröintiaineiston (rekisteröintinumero: 01-2119485821-32-0037) ja esitti vaatimuksen alennetuista hallinnollisista maksuista ja muista maksuista sillä perusteella, että vastaaja on mikroyritys.

Kantaja tarkisti vastaajan antamat tiedot yrityksen koosta vuonna 2013. Tässä yhteydessä kantaja ilmoitti 31.5.2013 päivätyllä kirjeellä vastaajalle, että pienet ja keskisuuret yritykset voivat olla oikeutettuja alennettuihin maksuihin. Tätä varten on esitettävä todisteita yrityksen koosta. Ilman tällaisten todisteiden esittämistä alennusta ei voida antaa.

Kantaja teki 20.11.2013 päätöksen SME (2013) 4439 ja toimitti sen vastaajalle. Tässä päätöksessä kantaja totesi, ettei vastaaja ole oikeutettu hallinnollisen maksun alentamiseen. Tämän vuoksi on perittävä 9 950,00 euron suuruinen hallinnollinen lisämaksu. Tähän päätökseen liitettiin käytettävissä olevia oikeussuojakeinoja koskevat tiedot, joiden mukaan [vastaaja] voi nostaa kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa kahden kuukauden kuluessa päätöksen vastaanottamisesta.

Kantaja lähetti 22.11.2013 päivätyllä kirjeellä vastaajalle laskun 9 950,00 euron suuruudesta hallinnollisesta maksusta, joka erääntyi maksettavaksi 22.12.2013, kuten päätöksessä SME (2013) 4439 oli ilmoitettu.

Kantaja muistutti vastaajaa 22.12.2013 päivätyllä kirjeellä siitä, että maksu oli maksamatta. Eräpäivä oli nyt 20.2.2014.

Vastaaja ei ole maksanut hallinnollista maksua eikä nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kannetta 20.11.2013 annetusta päätöksestä SME (2013) 4439.

Kantaja nosti 15.5.2019 Verwaltungsgericht Regensburgissa (Regensburgin hallintotuomioistuin) kanteen, jossa se vaatii vastaajalta 9 950,00 euron suuruista maksusuoritusta.

II.

Asian kannalta merkitykselliset unionin oikeuden säännökset ovat seuraavissa asiakirjoissa:

1.12.2009 voimaan tulleen Lissabonin sopimuksen perusteella Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (konsolidoitu toisinto, EUVL C 115, 9.5.2008, s. 47), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Kroatian tasavallan liittymisehdoista sekä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen mukautuksista tehdyllä asiakirjalla (EUVL L 112/21, 24.4.2012), joka tuli voimaan 1.7.2013, jäljempänä SEUT, 274 artikla

Jollei toimivaltaa ole perussopimuksilla annettu Euroopan unionin tuomioistuimelle, riidat, joissa unioni on asianosainen, eivät unionin asianosaisuuden perusteella ole jäsenvaltioiden tuomioistuinten tuomiovallan ulkopuolella.

SEUT 288 artikla

- 1) *Käyttäessään unionin toimivaltaa toimielimet hyväksyvät asetuksia, direktiivejä ja päätöksiä sekä antavat suosituksia ja lausuntoja.*
- 2) *Asetus pätee yleisesti. Se on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.*
- 3) *Direktiivi velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, mutta jättää kansallisten viranomaisten valittavaksi muodon ja keinot.*
- 4) *Päätös on kaikilta osiltaan velvoittava. Jos siinä nimetään ne, joille se on osoitettu, se velvoittaa ainoastaan niitä.*
- 5) *Suosituksot ja lausunnot eivät ole sitovia.*

SEUT 299 artikla

- 1) *Neuvoston, komission tai Euroopan keskuspankin säädös, jossa määrätään maksuvelvollisuus muulle kuin valtiolle, on täytäntöönpanokelpoinen.*
- 2) *Täytäntöönpanoon sovelletaan sen valtion säännöksiä lainkäytöstä riita-asioissa, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu. Täytäntöönpanomääräyksen antaa, tutkimatta muuta kuin täytäntöönpanoasiakirjan oikeaperäisyyden, kansallinen viranomainen, jonka kunkin jäsenvaltion hallitus määrää tähän tehtävään ja josta se ilmoittaa komissiolle ja Euroopan unionin tuomioistuimelle.*

- 3) *Kun nämä muodollisuudet on hakijan vaatimuksesta täytetty, tämä voi hakea täytäntöönpanoa kansallisen oikeuden mukaisesti saattamalla asian suoraan toimivaltaisen elimen käsiteltäväksi.*
- 4) *Täytäntöönpanoa voidaan lykätä vain Euroopan unionin tuomioistuimen päätöksellä. Kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan kuuluu kuitenkin tutkia, onko päätös pantu täytäntöön oikeassa järjestyksessä.*

Kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta 18.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006 (EUVL 2006, L 396, s. 1), jäljempänä asetus N:o 1907/2006, 74 artikla

- 1) *Maksut, joita edellytetään 6 artiklan 4 kohdan, 7 artiklan 1 ja 5 kohdan, 9 artiklan 2 kohdan, 11 artiklan 4 kohdan, 17 artiklan 2 kohdan, 18 artiklan 2 kohdan, 19 artiklan 3 kohdan, 22 artiklan 5 kohdan, 62 artiklan 7 kohdan ja 92 artiklan 3 kohdan mukaisesti, määritetään komission asetuksessa, joka annetaan 133 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen 1 päivään kesäkuuta 2008 mennessä.*
- 2) *Määrältään 1–10 tonnia olevan aineen rekisteröinnistä ei tarvitse suorittaa maksua, jos rekisteröintiasiakirjoihin sisältyvät kaikki liitteessä VII tarkoitettut tiedot.*
- 3) *Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen maksujen rakenteessa ja määrässä on otettava huomioon tässä asetuksessa edellytetty kemikaaliviraston ja toimivaltaisten viranomaisten tekemä työ ja ne on vahvistettava sellaiselle tasolle, jolla varmistetaan, että niistä saadut tulot yhdistettyinä kemikaaliviraston muihin 96 artiklan 1 kohdan mukaisiin tulonlähteisiin riittävät kattamaan suoritettujen palvelujen kustannukset. Rekisteröinnin osalta vahvistetuissa maksuissa on otettava huomioon VI osaston nojalla mahdollisesti toteutettavat toimet. 6 artiklan 4 kohdan, 7 artiklan 1 ja 5 kohdan, 9 artiklan 2 kohdan, 11 artiklan 4 kohdan, 17 artiklan 2 kohdan ja 18 artiklan 2 kohdan osalta maksujen rakenteessa ja määrässä on otettava huomioon rekisteröitävän aineen tonnimäärä. Kaikissa tapauksissa vahvistetaan alennettu maksu pk-yrityksille. 11 artiklan 4 kohdan osalta maksujen rakenteessa ja määrässä on otettava huomioon, onko tiedot toimitettu yhteisesti vai erikseen. Jos on tehty 10 artiklan a kohdan xi alakohdan mukainen pyyntö, maksujen rakenteessa ja määrässä on otettava huomioon kemikaaliviraston tekemä perustelujen arviointia koskeva työ.*

4) *Edellä 1 kohdassa tarkoitettussa asetuksessa määritetään olosuhteet, joissa määrätty osuus maksuista siirretään asiaankuuluvalla jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.*

5) *Kemikaalivirasto voi periä maksuja muista suorittamistaan palveluista.*

Asetuksen N:o 1907/2006 94 artikla

1) *Muutosta voidaan hakea yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tai yhteisöjen tuomioistuimessa perustamissopimuksen 230 artiklan mukaisesti valituslautakunnan tekemään päätökseen, tai niissä tapauksissa, joissa ei ole muutoksenhakuoikeutta valituslautakunnassa, kemikaaliviraston tekemään päätökseen.*

2) *Jos kemikaalivirasto laiminlyö päätöksen tekemisen, laiminlyöntiä koskeva kanne voidaan panna vireille yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tai yhteisöjen tuomioistuimessa perustamissopimuksen 232 artiklan mukaisesti.*

3) *Kemikaaliviraston on toteutettava toimenpiteet, joita yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tai yhteisöjen tuomioistuimen tuomion täytäntöönpano edellyttää.*

Kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH) annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1907/2006 perustuvista Euroopan kemikaalivirastolle suoritettavista maksuista 16.4.2008 annetun komission asetuksen (EY) N:o 340/2008 (EUVL 2008, L 107, s. 6), jäljempänä asetus (EY) N:o 340/2008, 13 artikla

1) *Alennettuun maksuun 3–10 artiklan nojalla oikeutetun luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön on ilmoitettava oikeudestaan kemikaalivirastolle maksun perusteena olevan rekisteröinnin, rekisteröinnin ajantasaistuksen, pyynnön, ilmoituksen, hakemuksen, tarkistusraportin tai valituksen jättämisen ajankohtana.*

2) *Maksusta luopumiseen asetuksen (EY) N:o 1907/2006 74 artiklan 2 kohdan nojalla oikeutetun luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön on ilmoitettava oikeudestaan kemikaalivirastolle rekisteröinnin jättämisen ajankohtana.*

3) *Kemikaalivirasto voi milloin tahansa pyytää esittämään näyttöä siitä, että maksujen alentamisen tai maksusta luopumisen edellytykset täyttyvät.*

4) *Jos luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka väittää olevansa oikeutettu alennettuun maksuun tai maksusta luopumiseen, ei pysty osoittamaan olevansa oikeutettu tällaiseen alennettuun maksuun tai maksusta luopumiseen, kemikaalivirasto perii maksun täysimääräisenä sekä*

hallinnollisen maksun. Jos luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on väittänyt olevansa oikeutettu alennettuun maksuun, on jo suorittanut alennettun maksun mutta ei pysty osoittamaan olevansa oikeutettu tällaiseen alennettuun maksuun, kemikaalivirasto perii täysimääräisen maksun ja jo suoritettun maksun välisen erotuksen sekä hallinnollisen maksun. Sovelletaan 11 artiklan 2, 3 ja 5 kohtaa soveltuvien osin.

Kansallisen oikeuden asiaa koskevat säännökset ovat seuraavat:

Saksan liittotasavallan 23.5.1949 annettu perustuslaki (BGBI s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 19.12.2022 annetulla lailla (BGBI, I, s. 2478), 101 §

- 1) Poikkeustuomioistuinten asettaminen on kielletty. Oikeutta käsittelyyn lailla perustetussa tuomioistuimessa ei voida evätä.”*
- 2) Erikoistuomioistuimia voidaan perustaa vain lailla.*

Oikeuslaitoslaki, julkaistu 9.5.1975 (BGBI. I s. 1077), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 19.12.2022 annetun lain (BGBI. I s. 2606) 5 §:llä, 17 a §

- 1) Jos tuomioistuin on todennut lainvoimaisesti, että sen käsiteltäväksi saatettu oikeussuojakeino otetaan tutkittavaksi, tämä päätös sitoo muita tuomioistuimia.*
- 2) Jos käsiteltäväksi saatettu oikeussuojakeino jätetään tutkimatta, tuomioistuin toteaa tämän viran puolesta kuultuaan asianosaisia ja siirtää asian samalla tutkittavaksi otettavan oikeussuojakeinon osalta toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos toimivaltaisia tuomioistuimia on useita, asia siirretään käsiteltäväksi kantajan tai hakijan valitsemaan tuomioistuimeen tai, jos valintaa ei tehdä, tuomioistuimen nimeämään tuomioistuimeen. Päätös sitoo sitä tuomioistuinta, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, kyseisen oikeussuojakeinon osalta.*
- 3) Tuomioistuin voi ilmoittaa etukäteen, otetaanko oikeussuojakeino tutkittavaksi. Sen on päätettävä asiasta etukäteen, jos joku asianosainen riitauttaa oikeussuojakeinon tutkittavaksi ottamisen.*
- 4) Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettu päätös voidaan tehdä ilman suullista käsittelyä. Päätös on perusteltava. Päätöksestä voi valittaa välittömästi kulloinkin sovellettavien menettelysääntöjen mukaisesti. Asianosaiset voivat valittaa osavaltion ylioikeuden päätöksestä liittovaltion ylimpään tuomioistuimeen vain, jos valitusoikeudesta on ilmoitettu päätöksessä. Valitus on otettava tutkittavaksi, jos oikeuskysymyksellä on periaatteellista merkitystä tai jos tuomioistuin poikkeaa liittovaltion jonkin ylimmän tuomioistuimen taikka liittovaltion ylimpien tuomioistuinten yhteisen senaatin päätöksestä. Valituksen tutkittavaksi ottaminen sitoo liittovaltion ylintä tuomioistuinta.*

5) *Tuomioistuin, joka käsittelee pääasiasta annetusta ratkaisusta tehtyä valitusta, ei tutki käytetyn oikeussuojakeinon tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.*

6) *1–5 momenttia sovelletaan soveltuvin osin sellaisten tuomiovaltaa käyttävien elinten välisiin suhteisiin, jotka ovat toimivaltaisia riita-, perhe- ja hakemusasioissa.*

Hallintotuomioistuimista annettu laki, julkaistu 19.3.1991 (BGBl. I, s. 686), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna lain 1 §:llä 14.3.2023 (BGBl. 2023 I, nro 71), 40 §

1) *Kaikissa julkisoikeudellisissa riidoissa, jotka eivät ole luonteeltaan perustuslaillisia, voidaan hakea muutosta hallintotuomioistuimissa, jollei riitoja ole nimenomaisesti siirretty liittovaltion lailla toiselle tuomioistuimelle; maa- ja valtiotieteiden alaan liittyviä julkisoikeudellisia riitoja voidaan siirtää toiselle tuomioistuimelle myös osavaltion lain nojalla.*

2) *Yleisen edun hyväksi tehdystä uhrauksesta ja julkisoikeudellisesta haltuunotosta johtuviin varallisuus- ja oikeudellisiin saataviin sekä julkisoikeudellisten velvoitteiden rikkomisesta johtuviin vahingonkorvausvaatimuksiin, jotka eivät perustu julkisoikeudelliseen sopimukseen, haetaan muutosta yleisissä tuomioistuimissa; tämä ei koske perustuslain 14 §:n 1 momentin toisen virkkeen soveltamisalaan kuuluvan vahingonkorvausvaatimuksen olemassaoloa ja määrää koskevia riitoja. Tämä ei vaikuta virkamiesoikeudellisiin erityissäännöksiin ja lainvastaisen hallintotoimen peruuttamisesta johtuvien taloudellisten vahinkojen korvaamista koskevaan oikeussuojakeinoon.*

Hallintotuomioistuimista annetun lain 167 §

1) *Jollei tässä laissa muuta säädetä, täytäntöönpanosta säädetään soveltuvin osin siviiliprosessilain [(Zivilprozessordnung)] kahdeksannessa osassa. Täytäntöönpanotuomioistuin on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin.*

2) *Kumoamis- ja velvoittamiskanteita koskevat tuomiot voidaan julistaa väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoisiksi vain kulujen osalta.*

Hallintotuomioistuimista annetun lain 168 §

1) *Täytäntöön pannaan*

1. *lainvoimaiset ja väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoiset tuomioistuimen ratkaisut,*

2. *välitoimet,*

3. tuomioistuimessa tehdyt sovinnot,
4. oikeudenkäyntikuluja koskevat päätökset,
4. julkisoikeudellisten välimiesoikeuksien välitystuomiot, jotka on julistettu täytäntöönpanokelpoisiksi, edellyttäen, että täytäntöönpanokelpoisuutta koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi tai se on julistettu väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoiseksi.

2) Täytäntöönpanoa varten asianosaisille voidaan pyynnöstä antaa sellaiset jäljennökset tuomiosta ilman toiseikkoja ja päätöksen perusteluja, joiden tiedoksiannolla on sama vaikutus kuin täydellisen tuomion tiedoksiannolla.

Hallintotuomioistuimista annetun lain 173 §

Siltä osin kuin tämä laki ei sisällä menettelyä koskevia säännöksiä, on sovellettava soveltuvien osin oikeuslaitoslakia ja siviiliprosessilakia 278 §:n 5 momentti ja 278a § mukaan luettuina, jos näiden kahden prosessityypin olennaiset erot eivät estä sitä; siviiliprosessilain 6 osaa ei sovelleta. Oikeuslaitoslain 17 osaston säännöksiä sovelletaan soveltuvien osin siten, että osavaltion ylioikeus korvataan osavaltion ylemmällä hallintotuomioistuimella, liittovaltion ylin tuomioistuin korvataan liittovaltion ylimmällä hallintotuomioistuimella ja siviiliprosessilaki korvataan hallintotuomioistuimista annetulla lailla. Siviiliprosessilain 1062 §:ssä tarkoitettu tuomioistuin on toimivaltainen hallintotuomioistuin, siviiliprosessilain 1065 §:ssä tarkoitettu tuomioistuin on toimivaltainen ylempi hallintotuomioistuin.

Siviiliprosessilaki, julkaistu 5.12.2005 (BGBl. I, s. 3202; 2006 I, s. 431; 2007 I, s. 1781), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 22.2.2023 annetun lain 19 §:llä (BGBl. 2023 I, nro 51), 753 §

- 1) *Pakkotäytäntöönpanon suorittavat ulosottomiehet velkojan toimeksiannosta, jollei sitä ole annettu tuomioistuinten tehtäväksi.*
- 2) *Velkoja voi käyttää tuomioistuimen kanslian apua pakkotäytäntöönpanoa koskevan toimeksiannon antamisessa. Tuomioistuimen kanslialta toimeksiannon saaneen ulosottomiehen katsotaan saaneen toimeksiannon velkojalta.*
- 3) *Liittovaltion oikeus- ja kuluttajansuojaministeriöllä on valtuudet ottaa Bundesratin hyväksymällä asetuksella käyttöön sitovia lomakkeita toimeksiantoa varten. Sähköisesti annettaville toimeksiannoille voidaan laatia omat lomakkeensa.*
- 4) *Kirjallisesti toimitettavat hakemukset ja osapuolten lausumat sekä kirjallisesti toimitettavat tiedot, lausumat, asiantuntijalausunnat, käännökset ja kolmansien osapuolten lausumat voidaan toimittaa ulosottomiehelle sähköisenä asiakirjana. Sähköiseen asiakirjaan sovelletaan soveltuvien osin 130 a §:ää, sen nojalla annettuja asetuksia ja 298 §:ää. Liittohallitus voi*

130 a §:n 2 momentin toisen virkkeen nojalla antamassaan asetuksessa määrätä erityisistä teknisistä puite-ehdoista, jotka koskevat sähköisten asiakirjojen toimittamista ja käsittelyä ulosottomiesten suorittamissa pakkotäytäntöönpanomenettelyissä.

5) *130 d §:ää sovelletaan soveltuvin osin.*

Siviiliprosessilain 764 §

1) Tuomioistuinten tehtäväksi annettujen täytäntöönpanotoimien määrääminen ja niissä tehtävä yhteistyö kuuluu täytäntöönpanotuomioistuimina toimivien alioikeuksien toimivaltaan.

2) Jollei laissa ole nimetty muuta alioikeutta, täytäntöönpanotuomioistuimena toimii se alioikeus, jonka tuomiopiirissä täytäntöönpanomenettely on tarkoitus toteuttaa tai on toteutettu.

3) Täytäntöönpanotuomioistuinten ratkaisut annetaan määräyksenä.

Ilmoitus toimivallasta antaa täytäntöönpanomääräys Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön toimielinten päätöksistä, annettu 3.2.1961, Bundesgesetzblatt, vuosikerta 1961, osa II, sivu 50, jäljempänä 3.2.1961 annettu ilmoitus

Liittovaltion oikeusministerillä on toimivalta antaa Euroopan talousyhteisön perustamisesta 5. ja 20.3.1957 tehdyn sopimuksen (BGBI. II, s. 753, 1014) 192 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu täytäntöönpanomääräys.

III

1. Hallintotuomioistuimen ratkaisuun vaikuttaa unionin oikeuden, etenkin asetuksen (EY) N:o 1907/2006 94 artiklan ja SEUT 299 artiklan tulkinta. Ennen kuin kanteesta voidaan antaa ratkaisu, asian käsittelyä on siksi lykättävä, ja Euroopan unionin tuomioistuimelle on esitettävä ennakkoratkaisupyyntö SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan ja toisen kohdan nojalla.

a) Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää, voidaanko unionin tuomioistuimilta hakea muutosta silloin, kun EU-virasto hakee maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa sellaisen päätöksen perusteella, johon ei voi hakea muutosta.

Saksalainen tuomioistuin, jossa kanne on nostettu, voi tehdä sisällöllisen ratkaisun pääasiasta ja siten kanteen aiheellisuudesta vain, jos se on toimivaltainen ja jos asiaratkaisun muut edellytykset täyttyvät. Saksassa on viidenlaisia itsenäisiä tuomioistuimia: yleiset tuomioistuimet, joilla on siviili- ja rikosoikeudellinen

lainkäyttövalta, työtuomioistuimet, sosiaaliturvatuomioistuimet, verotuomioistuimet ja hallintotuomioistuimet.

Sen tuomioistuimen, jossa kanne on nostettu, on tutkittava viran puolesta, voidaanko käsiteltäväksi saatettu oikeussuojakeino ottaa tutkittavaksi. Jos asia on pantu vireille hallintotuomioistuimessa, vaikka se ei ole hallintotuomioistuimista annetun lain 40 §:n ja velvoittavien tai syrjäyttävien poikkeusmääräysten nojalla käytettävissä, hallintotuomioistuimen, jossa asia on pantu vireille, on oikeuslaitoslain 17 a §:n 2 momentin nojalla saatettava oikeusriita sen tuomioistuimen ratkaistavaksi, joka on toimivaltainen ensimmäisessä oikeusasteessa. Tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, ei voi palauttaa asiaa sen siirtäneelle tuomioistuimelle eikä siirtää sitä käsiteltäväksi toisen alan tuomioistuimeen.

Oikeuslaitoslain 17 a §:n 4 momentin 1 virkkeen mukaan asia siirretään päätöksellä. Oikeuslaitoslain 17 a §:n 2 momentin 3 virkkeen mukaan siirtämistä koskeva päätös sitoo sitä tuomioistuinta, jolle asia on siirretty, toimivallan osalta.

Siirtämistä koskevan päätöksen sitovuus raukeaa poikkeuksellisesti, jos kyseessä on vakava ja ilmeinen lain rikkomus tai ilmeinen virheellisyys. Näin on silloin, kun asian siirtäminen perustuu menettelyllisten peruseriaatteiden laiminlyöntiin tai mielivaltaisiin seikkoihin. Tällaisesta mielivaltaisuudesta on kyse silloin, jos oikeussääntö on ymmärretty ilmiselvästi väärin ja jos esitetylle näkemykselle ei ole minkäänlaisia asiaperusteita, jolloin asian siirtäminen poikkeaa tavalla, jota ei voida hyväksyä, perustuslain 101 §:n 1 momentin toisessa virkkeessä säädetystä laillisen tuomioistuimen periaatteesta.

Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on sen vuoksi tutkittava, voidaanko nyt käsiteltävä asia panna vireille hallintotuomioistuimessa. Asia voidaan panna vireille hallintotuomioistuimessa, jos on olemassa tällaista oikeudellista seuraamusta koskeva erikoismääräys (velvoittava poikkeusmääräys) tai jos yleislausekkeen soveltamisen edellytykset täyttyvät hallintotuomioistuimista annetun lain 40 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaisesti eikä asiaa ole nimenomaisesti osoitettu toisen alan tuomioistuimelle (syrjäyttävä poikkeusmääräys).

Hallintotuomioistuimista annetun lain 40 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan hallintotuomioistuinten käsiteltäväksi voidaan saattaa kaikki julkisoikeudelliset oikeusriidat, jotka eivät ole luonteeltaan perustuslaillisia, jollei niitä ole liittovaltion tai osavaltion lainsäädännössä nimenomaisesti osoitettu muun tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että hallintotuomioistuimessa tapahtuvan vireillepanon asianmukaisuutta arvioitaessa merkityksellinen yhtymäkohta on kantajan tosiseikkojen kuvauksessa esittämä sen oikeussuhteen luonne, josta kanneperuste on johdettu. Oikeussuhde on selvitettävä kantajan vaatimuksen ja sen tueksi esitettyjen tosiseikkojen perusteella. Huomioon on siis

otettava riidan kohde eli prosessuaalinen vaatimus, joka määritellään tarkemmin vaatimuksen tueksi esitettyjen tosiseikkojen (kanneperuste) perusteella.

Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja vaatii 9 950,00 euron suuruisen erääntyneen ja riidattoman hallinnollisen maksun maksamista asetuksen (EY) N:o 340/2008 nojalla. Kantajan vaatimus koskee siis maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa täytäntöönpanolain nojalla.

Se, voidaanko täytäntöönpanoasia panna vireille hallintotuomioistuimessa, määräytyy sen mukaan, mistä täytäntöönpanoperuste on peräisin. Täytäntöönpanotavan vaatimuksen aineellisoikeudellisella luonteella ei ole merkitystä, koska täytäntöönpanomenettelyn kohteena ei enää ole aineellisen vaatimuksen olemassaolon toteaminen vaan sen täytäntöönpano valtiovallan keinoin.

Hallintotuomioistuinten toimivalta täytäntöönpanomenettelyssä määräytyy yksinomaan hallintotuomioistuimista annetun lain 167 §:n mukaan, joka lex specialis -lakina syrjäyttää hallintotuomioistuimista annetun lain 40 §:n 1 momentin 1 virkkeessä esitetyn yleislausekkeen. Vallitsevan käsityksen mukaan hallintotuomioistuimista annetun lain 167 §:ää on luettava niin, että säännöksen tarkoituksena on määrätä oikeussuojakeinoista. Hallintotuomioistuimista annetun lain 167 §:n poikkeusmääräyksessä edellytetään 168 §:n 1 momentin mukaisessa hallintotuomioistuimen menettelyssä annettua täytäntöönpanomääräystä. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tämä vaatimus ei täyty nyt käsiteltävässä asiassa, koska kantaja velvoittaa vastaajan maksamaan laskun ilman edeltävää oikeudenkäyntiä. Sitä, onko asetukseen (EY) N:o 340/2008 perustuvaa aineellisoikeudellista maksuvaatimusta edes syntynyt, ei ole ratkaistu oikeudessa. Kantaja perustaa maksuvaatimuksensa yksinomaan 20.11.2013 tehtyyn päätökseen SME (2013) 4439, joka on nyt lopullinen.

Asetuksen (EY) N:o [1907/2006] 94 artiklan 1 kohta voisi olla syrjäyttävä poikkeusmääräys, jonka seurauksena asiaa ei saisi panna vireille hallintotuomioistuimessa eikä Verwaltungsgericht Regensburg saisi ratkaista kannaetta.

Asetuksen (EY) N:o 1907/2006 94 artiklan 1 kohdan mukaan valituslautakunnan tekemään päätökseen, tai niissä tapauksissa, joissa ei ole muutoksenhakuoikeutta valituslautakunnassa, kemikaaliviraston tekemään päätökseen voidaan hakea muutosta unionin tuomioistuimissa SEUT 263 artiklan mukaan. Päätökseen SME (2013) 4439, joka on annettu 20.11.2013, ei voida asetuksen (EY) N:o 1907/2006 91 artiklan 1 kohdan nojalla hakea muutosta, koska viraston päätös perustuu asetuksen (EY) N:o 340/2008 13 artiklan 4 kohtaan.

Asetuksen (EY) N:o 1907/2006 94 artiklan 1 kohdan nimenomaisen [saksankielisen] sanamuodon mukaan muutosta voidaan hakea unionin tuomioistuimissa vain, jos kyseessä on viraston päätöksen riitauttaminen. Tässä säännöksessä tarkoitettu riitauttaminen edellyttää sitä, että muutosta hakee

luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on velvollinen maksamaan maksun. Nyt käsiteltävässä asiassa se, joka hakee tuomioistuimelta oikeussuojaa maksuvelvollista vastaajaa vastaan, on kuitenkin virasto.

Kantaja katsoo, että tällaisessa tilanteessa ei sovelleta asetuksen (EY) N:o 1907/2006 94 artiklan 1 kohtaa. On totta, että asetuksen (EY) N:o 1907/2006 94 artiklassa säädetään muutoksenhausta. Tämä normi ei kuitenkaan anna kantajalle mahdollisuutta nostaa kannetta maksuvelvoitteen laiminlyönnistä. Kantajalla ei myöskään ole toimivaltaa panna Saksassa olevia oikeushenkilöitä koskevaa päätöstä täytäntöön.

Vastaaja puolestaan katsoo, että unionin tuomioistuimet ovat toimivaltaisia unionin oikeuden mukaisten toimenpiteiden täytäntöönpanossa. Muutoksenhausta säädetään kattavasti asetuksen (EY) N:o 1907/2006 94 artiklan 1 kohdassa. Hallinnollisen maksun määräämistä ja sen täytäntöönpanoa ei pitäisi erottaa toisistaan. Tällainen keinotekoinen jako ei ole perusteltu, koska asetuksen (EY) N:o 1907/2006 94 artiklan 1 kohdan tavoitteena on se, että kantajan hallinnollisia toimia unionin viranomaisena voidaan valvoa kattavasti.

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin yhtyy vastaajan näkemyksiin ja katsoo, että asetuksen (EY) N:o 1907/2006 94 artiklan 1 kohdan nojalla muutosta voidaan hakea unionin tuomioistuimilta. Vastaajan näkemysten lisäksi unionin tuomioistuinten toimivallan puolesta puhuu se, että virasto panee suoraan täytäntöön hallinnollisen toimenpiteen – tässä tapauksessa hallinnollisten maksujen määrää koskevana päätöksenä. Näin ollen kyseessä on unionin oikeuden suora täytäntöönpano. Muutosta voidaan hakea saksalaisilta hallintotuomioistuimilta vain silloin, kun kansalliset viranomaiset toteuttavat unionin oikeuteen perustuvia hallinnollisia toimia (unionin oikeuden epäsuora täytäntöönpano), koska tällöin kyse on Saksan viranomaisen toimesta. Näin ollen vaikuttaa asianmukaiselta, että unionin tuomioistuimia pyydetään tutkimaan hallinnollisia päätöksiä, jotka on tehnyt unionin toimielimenä toimiva virasto.

Lisäksi SEUT 299 artiklan 4 kohdan määräys, jonka mukaan unionin tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta täytäntöönpanon lykkäämisen ja aineellisoikeudellisen vaatimuksen esittämistä koskevan oikeuden olemassaolon jatkumista koskevien riitojen osalta, puhuu unionin tuomioistuinten toimivallan puolesta. Jotta voidaan varmistaa säännösten yhdenmukainen soveltaminen unionissa, unionin tuomioistuinten olisi voitava tutkia täytäntöönpanon lykkäämisen lisäksi myös – SEUT 299 artiklan 4 kohdan toista virkettä lukuun ottamatta – koko täytäntöönpanomenettely.

Jos unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen kysymykseen, että asetuksen (EY) N:o 1907/2006 94 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että myös viraston päätösten täytäntöönpanokelpoisuudesta voidaan nostaa kanne, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää ilmoittamaan, onko nyt vireillä oleva hallinnollinen riita saatettava unionin yleisen tuomioistuimen tai unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi ja missä muodossa. Kansallisessa lainsäädännössä on ainoastaan

säännöksiä, jotka koskevat asian saattamista muiden kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi.

b) Toinen ennakkoratkaisukysymys

Jos unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen kysymykseen kieltävästi, on selvitettävä, onko viraston päätös SEUT 299 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu täytäntöönpanoperuste.

SEUT 299 artiklan 2 kohdan mukaan pakkotäytäntöönpanoon sovelletaan sen valtion säännöksiä lainkäytöstä riita-asioissa, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu. SEUT 299 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan tätä säännöstä sovelletaan kuitenkin vain neuvoston, komission ja Euroopan keskuspankin toimiin, joissa määrätään maksuvelvollisuus.

SEUT 299 artiklan 1 kohta ei tosin sisällä rajoitusta säädöstyypin osalta, vaan sitä sovelletaan kaikkiin maksuvelvollisuuden määrittämisestä koskeviin toimiin (tuomio 16.7.2020, ADR Center SpA v. Euroopan komissio, C-584/17, EU:C:2020:576, 51 kohta). Sanamuodon mukaan SEUT 299 artiklaa sovelletaan kuitenkin vain neuvoston, komission ja Euroopan keskuspankin toimiin, joissa määrätään maksuvelvollisuudesta. Tämä ei nimenomaisesti koske muiden EU:n elinten, kuten virastojen, sellaisten toimien täytäntöönpanoa, joilla määrätään maksuvelvollisuudesta.

SEUT 299 artiklan 1 kohtaa voitaisiin sen systemaattisen aseman ja määräyksen tarkoituksen ja ulottuvuuden perusteella tulkita myös siten, että unionin muiden viranomaisten sellaisten toimien täytäntöönpanoon, joissa määrätään maksuvelvollisuus, sovelletaan asianomaisen jäsenvaltion siviiliprosessioikeutta (julkisasiamiehen ratkaisuehdotus istunnossa 7.11.2019, ADR Center SpA v. Euroopan komissio, C-584/17; EU:C:2019:941, 44 kohta).

Lisäksi se, ettei asetuksessa (EY) N:o 1907/2006 ja asetuksessa (EY) N:o 340/2008 ole erityissäännöksiä täytäntöönpanosta, puoltaa SEUT 299 artiklan laajaa tulkintaa, jonka mukaan sen soveltamisalaan kuuluvat myös viraston toimet, joissa määrätään maksuvelvollisuus. Lähempi tarkastelu nimittäin osoittaa, että virastolla on valtuudet periä hallinnollisia maksuja ja muita maksuja. Sillä ei kuitenkaan ole keinoja panna täytäntöön hallinnollisia maksuja ja muita maksuja koskevia päätöksiä, joihin ei voi hakea muutosta. Jotta voidaan varmistaa unionin oikeuden täysi tehokkuus, unionin elimillä on oltava mahdollisuudet niiden toimien pakkotäytäntöönpanoon, joissa ne määräävät maksuvelvollisuuden.

Koska asetuksissa (EY) N:o 1907/2006 ja (EY) N:o 340/2008 ei ole täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä, on turvauduttava SEUT 299 artiklan mukaiseen täytäntöönpanomääräykseen.

SEUT 299 artiklan toisen kohdan 1 virkkeessä viitataan sen jäsenvaltion säännöksiin lainkäytöstä riita-asioissa, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu. Saksan liittotasavallassa siviiliprosessilainsäädännön mukainen täytäntöönpano

toteutetaan siviiliprosessilain 8. osan säännösten mukaan (siviiliprosessilain 704 § ja sitä seuraavat pykälät).

Mikäli päätöstä SME (2013) 4439 voidaan pitää SEUT 299 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna täytäntöönpanoperusteena, maksuvelvollisuuden määräävä asiakirja on täytäntöönpanoa hakevan asianosaisen – tässä tapauksessa viraston – vaatimuksesta varustettava täytäntöönpanomääräyksellä eli julistettava täytäntöönpanokelpoiseksi. SEUT 299 artiklan 2 kohdan toisen virkkeen mukaan täytäntöönpanomääräyksen antaa kansallinen viranomainen, jonka kunkin jäsenvaltion hallitus määrää tähän tehtävään ja josta se ilmoittaa komissiolle ja unionin tuomioistuimelle. Saksan liittotasavallassa asiasta vastaa liittovaltion oikeusministeri (ilmoitus 3.2.1961). Täytäntöönpanomääräyksen antamisen jälkeen täytäntöönpanon hakija voi saattaa asian suoraan kansallisen lainsäädännön nojalla toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi (SEUT 299 artiklan 3 kohta). Saksan liittotasavallassa toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen on siviiliprosessilain 764 §:n mukainen täytäntöönpanotuomioistuin tai siviiliprosessilain 753 §:n mukainen ulosottomies.

SEUT 299 artiklan sovellettavuutta puoltaa myös se, että muut täytäntöönpanon edellytykset täyttyvät. SEUT 299 artiklassa tarkoitettujen täytäntöönpanomääräyksen vastaanottajia voivat olla vain luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt. Tämä edellytys täyttyy vastaajan osalta, sillä tämä on yksityisoikeudellinen oikeushenkilö.

Lisäksi SEUT 299 artiklassa edellytetään SEUT 288 artiklassa tarkoitettua toimea täytäntöönpanoperusteeksi. Tässä normissa tarkoitettuja toimia eivät ole pelkästään unionin johdetun oikeuden abstraktit ja yleisluontoiset säädökset, kuten asetukset tai direktiivit, vaan myös päätökset. Tämä koskee erityisesti SEUT 288 artiklan 4 kohdan toisen virkkeen mukaisesti tietyille adressaateille osoitettuja päätöksiä, jos päätös on sitova ja jos sillä on välittömiä vaikutuksia adressaatille. Sitovasta päätöksestä on kyse, jos toimenpide on tarkoitettu ja soveltuu tuottamaan sitovia oikeusvaikutuksia eli jos sillä annetaan oikeuksia tai asetetaan velvollisuuksia päätöksen adressaatille (tuomio 11.11.1981, 60/81, International Business Machines Corporation v. Euroopan yhteisöjen komissio, EU:C:1981:264, 9 kohta; tuomio 22. 6. 2000, C-147/96; Alankomaiden kuningaskunta v. Euroopan yhteisöjen komissio, EU:C:2000:335, 25; ratkaisu 8.3.1991, Emerald Meats v. komissio, C-66/91, EU:C:1991:110, 26 kohta). Myös tämä edellytys täyttyy nyt käsiteltävässä asiassa. Viraston päätöksessä, johon ei voi hakea muutosta, velvoitetaan vastaaja maksamaan hallinnollinen maksu.

c) Kolmas ennakkoratkaisukysymys

Kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää selvitystä siitä, onko viittaus sen valtion säännöksiin lainkäytöstä riita-asioissa, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu, ymmärrettävä kattavasti. Saksan siviiliprosessilaissa säädetään asianmukaista täytäntöönpanotoimea koskevan menettelyn lisäksi myös toimivaltaisesta

täytäntöpanoelimestä. Saksan liittotasavallassa toimivaltaisia täytäntöpanoviranomaisia ovat täytäntöpanotuomioistuin (siviiliprosessilain 753 §) tai ulosottomies (siviiliprosessilain 764 §). Jos SEUT 299 artiklaa olisi tulkittava siten, että siinä viitataan täytäntöpanomenettelyn lisäksi myös toimivaltaista täytäntöpanoviranomaista koskeviin sääntöihin, tämän perusteella voidaan päätellä, mihin tuomioistuimeen tämä oikeusriita olisi saatettava.

2. Unionin tuomioistuimelle esitetyt ennakkoratkaisukysymykset ovat asian ratkaisemisen kannalta merkityksellisiä.

Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen alustavan näkemyksen mukaan monet seikat viittaavat siihen, että muutosta ei voida hakea hallintotuomioistuimilta. Jos unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen kysymykseen myöntävästi, asia voidaan saattaa unionin yleisen tuomioistuimen tai unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jolloin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei voi antaa ratkaisua pääasiaan. Jos unionin tuomioistuin sen sijaan vastaa toiseen ja kolmanteen kysymykseen myöntävästi, muutosta voidaan hakea yleisiltä tuomioistuimilta.

Jos kantaja hakee muutosta hallintotuomioistuimessa, vaikka se ei ole hallintotuomioistuinten annetun lain 40 §:n ja sen velvoittavien tai syrjäyttävien poikkeusmääräysten nojalla mahdollista, hallintotuomioistuimen, jossa asia pannaan vireille, on hallintotuomioistuinten annetun lain 173 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen, luettuna yhdessä oikeuslaitoslain 17 a §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen kanssa, nojalla siirrettävä oikeusriita toisen alan toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Asian siirtämistä voidaan näin ollen harkita vasta, kun ennakkoratkaisukysymykset on selvitetty.

Päätös on lopullinen (ks. hallintotuomioistuinten annetun lain 146 §:n 2 momentti).

[--]

[Allekirjoitukset]

Jäljennöksen oikeellisuuden ja täydellisyyden vahvistaa

Regensburg, 14.4.2023

[--]

[laatumista koskeva merkintä]